

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Rapport 2007:77

Barnavårdsanmälningar och utredningar

2007

www.o.lst.se

Barnvårdsanmälningar och utredningar
2007

Rapport 2007:77
ISSN 1403-168X
Rapportansvarig: Socialkonsulent Karin Gunnervik

Utgivare: Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Enhet: Socialenheten
Adress: 462 82 Vänersborg
Telefon: 0521-60 50 00
Fax: 0521-60 55 25
Beställ från www.o.lst.se under rubriken Rapporter

Barnavårdsanmälningar och utredningar 2007

FÖRORD

Länsstyrelsen har sedan 1999 årligen begärt uppgifter från länets socialnämnder om antalet inkomna barnavårdsanmälningar och inledda utredningar. Länsstyrelsen begär också uppgifter om vem/vilka som har anmält och om orsaker till anmälningarna.

Genom att sammanställa uppgifterna och jämföra dem med tidigare år får Länsstyrelsen en lägesrapport av situationen i länet och kan upptäcka och förmedla förändringar till socialnämnderna. Sammanställningarna utgör också en grund för planering av Länsstyrelsens verksamhetstillsyner.

I denna rapport redovisas och sammanställs de uppgifter Länsstyrelsen inhämtat för år 2007. För att få ett hanterbart siffermaterial avser uppgifterna inkomna anmälningar under ett kvartal, det första kvartalet 2007.

Länsstyrelsen anser att rapporten bör utgöra underlag för analys och diskussion i kommunerna om hur det sociala barnavårdsarbetet bedrivs.

Rapporten kan hämtas på Länsstyrelsens hemsida www.o.lst.se under rubriken Rapporter. På hemsidan finns också rapporterna för åren 1999 – 2006.

Årets rapport har utarbetats av socialkonsulent Karin Gunnervik

Göteborg i december 2007

Bengt Andersson
Socialdirektör

INNEHÅLL

1. Inledning.....	3
1.1. Skyldigheten att meddela socialtjänsten vid misstanke om att barn far illa.....	3
1.2. Gällande lagstiftning	3
2. Sammanfattning	5
3. Bakgrund	5
4. Syfte	6
5. Metod	6
6. Resultat.....	7
6.1. Anmälningar.....	8
6.2. Utredningar.....	8
6.3. Antal inledda utredningar i relation till antal inkomna anmälningar	9
6.4. Anmälare	9
6.5. Orsaker till att anmälan görs	10
7. Reflektioner.....	10
8. Länsstyrelsens granskning, några handböcker och rapporter.....	11
8.1. Länsstyrelsens granskning.....	11
8.2. Handböcker	12
8.3. Rapporter.....	12
9. Bilagor.....	14

1. Inledning

1.1. Skyldigheten att meddela socialtjänsten vid misstanke om att barn far illa

Barn har rätt till omvårdnad, trygghet och en god fostran. Det är viktigt att socialtjänsten får kännedom om barn som far illa eller riskerar att fara illa, så att den kan bistå med insatser i ett så tidigt skede som möjligt. Sedan lång tid tillbaka finns en lagstadgad skyldighet för vissa myndigheter och yrkesverksamma att meddela socialtjänsten när det finns skäl att anta att barn far illa och kan vara i behov av stöd eller skydd. Trots denna lagstadgade anmälningsplikt för en rad myndigheter är uppfattningen att dessa inte alltid har fullgjort denna skyldighet. Genom skärpt lagstiftning och information har försök gjorts att komma tillrätta med denna brist.

En grundläggande förutsättning för att anmälningsplikten ska fullgöras är att anmälningsplikten och dess innebörd är känd av de personer som omfattas av den. Socialnämnden ska därför i enlighet med sin allmänna skyldighet enligt 3 kap 1 § socialtjänstlagen (SoL) informera myndigheter och yrkesverksamma om bestämmelserna i 14 kap 1 § SoL. Socialstyrelsen publicerade år 2004 handboken *Anmälningskyldighet om missförhållanden som rör barn* (artikelnummer 2004-101-1). Handboken kompletterar de allmänna råden *Anmälan om missförhållanden enligt 14 kap 1 § socialtjänstlagen*, SOSFS 2003:16 (S). Syftet med handboken är att sprida kännedom om anmälningskyldigheten och ge vägledning åt dem som är anmälningskyldiga. Handboken kan också användas som vägledning åt allmänheten. I boken finns exempel på hur en anmälan kan återkopplas till anmälaren. Där redovisas också lagstiftning, förarbeten, rättsfall och JO-uttalanden på området.

Förutom anmälningskyldigheten, finns det i lagen en uppmaning till allmänheten att meddela socialtjänsten när ett barn far illa eller riskerar att fara illa.

1.2. Gällande lagstiftning

Utdrag ur socialtjänstlagen:

14 kap Anmälan om missförhållanden

1 §

Var och en som får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd bör anmäla detta till nämnden.

Myndigheter som berör barn och ungdomar samt andra myndigheter inom hälso- och sjukvården, annan rättspsykiatrisk undersökningsverksamhet, socialtjänsten och kriminalvården är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd. Detta gäller även dem som är anställda hos sådana myndigheter. Sådan anmälningskyldighet gäller också dem som är verksamma inom yrkesmässigt bedrivna enskild verksamhet inom hälso- och sjukvården eller på socialtjänstens område. För familjerådgivning gäller i stället vad som sägs i tredje stycket.

De som är verksamma inom familjerådgivning är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om att ett barn utnyttjas sexuellt eller utsätts för fysisk eller psykisk misshandel i hemmet.

Myndigheter, befattningshavare och yrkesverksamma som anges i andra stycket är skyldiga att lämna socialnämnden alla uppgifter som kan vara av betydelse för utredning av barns behov av skydd.

Om anmälan från barnombudsmannen gäller bestämmelserna i 7 § lagen (1993:335) om barnombudsman. Lag (2003:407):

5 kap **Särskilda bestämmelser för olika grupper**

Barn och unga

1 §

Socialnämnden skall

- verka för att barn och ungdom växer upp under trygga och goda förhållanden,
- i nära samarbete med hemmen främja en allsidig personlighetsutveckling och en gynnsam fysisk och social utveckling hos barn och ungdom,
- med särskild uppmärksamhet följa utvecklingen hos barn och ungdom som visat tecken till en ogynnsam utveckling,
- aktivt arbeta för att förebygga och motverka missbruk bland barn och ungdom av alkoholhaltiga drycker, andra berusningsmedel eller beroendeframkallande medel och dopningsmedel,
- i nära samarbete med hemmen sörja för att barn och ungdom som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver och, om hänsynen till den unges bästa motiverar det, vård och fostran utanför det egna hemmet,
- i sin omsorg om barn och ungdom tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas sedan ett mål eller ärende om vårdnad, boende, umgänge eller adoption har avgjorts.

1 a §

Socialnämnden skall i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. I fråga om utlämnande av uppgifter gäller de begränsningar som följer av 15 kap denna lag och av sekretesslagen (1980:100). Nämnden skall aktivt verka för att samverkan kommer till stånd.

11 kap **Handläggning av ärenden**

1 § första stycket

Socialnämnden ska utan dröjsmål inleda utredning av vad som genom ansökan eller på något annat sätt kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden

2. Sammanfattning

- Antalet anmälningar till socialtjänsten var totalt 5062 under första kvartalet 2007. Det innebär 924 fler anmälningar än under mätperioden 2006.
- Anmälningar omfattade 4 425 barn; 1975 flickor och 2453 pojkar. Det är en ökning med 893 barn, det vill säga 25 %, jämfört med samma period föregående år.
- Ökningen var stor för båda könen, men störst för flickor. Det var 33 % fler flickor och 19 % fler pojkar än vid mätningen 2006.
- För 1508 barn; 685 flickor och 823 pojkar, ledde anmälningarna till att utredningar inleddes. Motsvarande siffra 2006 var 1505 utredningar. Det inleddes alltså 3 utredningar fler under mätperioden 2007.
- En liten förskjutning redovisas mot att fler utredningar inleds när det gäller barn i åldern 0-12 och motsvarande färre när det gäller tonåringar jämfört med förra årets mätning.
- Andelen inledda utredningar i förhållande till antalet anmälningar är 30 %.
- Eftersom antalet anmälningar har ökat, har antalet anmälare också ökat. När det gäller ökningen av anmälningar från verksamheter som har anmälningsskyldighet är fördelningen mellan de olika verksamheterna i stort sett lika tidigare år. En skillnad är att fler privatpersoner kontaktar socialtjänsten för att meddela sin oro för barn.
- För åttonde året i rad minskar antalet inledda utredningar i förhållande till antalet anmälningar.
- Det finns stora skillnader mellan kommunerna när det gäller antal inkomna anmälningar, antal barn som berörs samt i vilken utsträckning utredningar genomförs.
- Ett flertal nämnder redovisar stora skillnader jämfört med föregående år. Framst gäller det kommuner som har fått ta emot anmälningar om ett ökat antal barn.

3. Bakgrund

Länsstyrelsen i Västra Götaland har sedan år 1999 sammanställt uppgifter från länets kommuner om antalet inkomna barnavårdsanmälningar under första kvartalet och hur många av dessa som lett till utredningar. Från år 2000 tillkom uppgifter om vilka som anmält och orsaker till anmälan.

En anledning till att Länsstyrelsen började inhämta dessa uppgifter var att anmälningsskyldigheten hade utvidgats 1998 till att omfatta samtliga anställda inom offentlig och enskild verksamhet inom hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens område.

Länsstyrelsens syfte var då att undersöka om lagändringen hade fått någon genomslagskraft genom att antalet anmälningar ökat från sådana verksamheter.

En annan anledning var att Socialstyrelsen i rapporten *Anmälan-Utredning-Insats (SoS-rapport 1998:4)* konstaterade att kommunerna hade en mycket bristfällig anmälningsstatistik och att det helt saknades gemensamma rutiner för systematisk insamling av statistik om anmälningar, vilket omöjliggjorde nationella jämförelser.

Uppgifter om hur många barn i Sverige som varje år anmäls till socialtjänsten har hittills inte varit möjliga att redovisa då det saknats nationell statistik. Detta konstaterades år 2000 i utredningen *Välfärd, vård och omsorg (SOU 2000:38)*. Där framgår att det är svårt att uttala sig om hur många barn som far illa och om dessa har ökat, delvis på grund av oklar begreppsbildning men också på grund av att det saknas systematiskt insamlade uppgifter om antalet anmälningar.

Samma konstaterande har gjorts igen sedan dess exempelvis i Sociala barn- och ungdomsvårdskommitténs betänkande *Källan till en chans – Nationell handlingsplan för den sociala barn- och ungdomsvården (SOU 2005: 81)*:

”Det saknas till exempel årlig nationell statistik om antalet anmälningar, antalet utredningar, vem som gör anmälningarna och skälen till anmälningarna. Det går inte heller att ange hur många anmälningar som leder till utredning och hur många utredningar som slutligen leder till att barnet får en insats.” (sidan 36).

I regeringens proposition 2006/07:129; *Utveckling av den sociala barn- och ungdomsvården* (juni 2007) föreslås ett antal förändringar bland annat att nationell statistik om den sociala barn- och ungdomsvården ska förbättras.

4. Syfte

Länsstyrelsens syfte med att inhämta och sammanställa uppgifter om anmälningar och utredningar inom det sociala barn- och ungdomsvårdsarbetet är att få en bild av hur många barn och ungdomar som blir uppmärksammade genom anmälan till socialtjänsten. Syftet är också att granska i vilken utsträckning socialtjänsten genomför utredningar av dessa barns förhållanden.

Kommunerna har genom de årliga sammanställningarna möjlighet till ett underlag för analys och diskussion om hur det sociala barnavårdsarbetet bedrivs.

Sammanställningarna utgör även ett underlag för Länsstyrelsens verksamhetstillsyner inom barnavårdsområdet.

5. Metod

Länsstyrelsen har skickat ut en enkät till samtliga socialnämnder i länet. Motsvarande enkät har skickats till de 21 stadsdelsnämnderna i Göteborg.

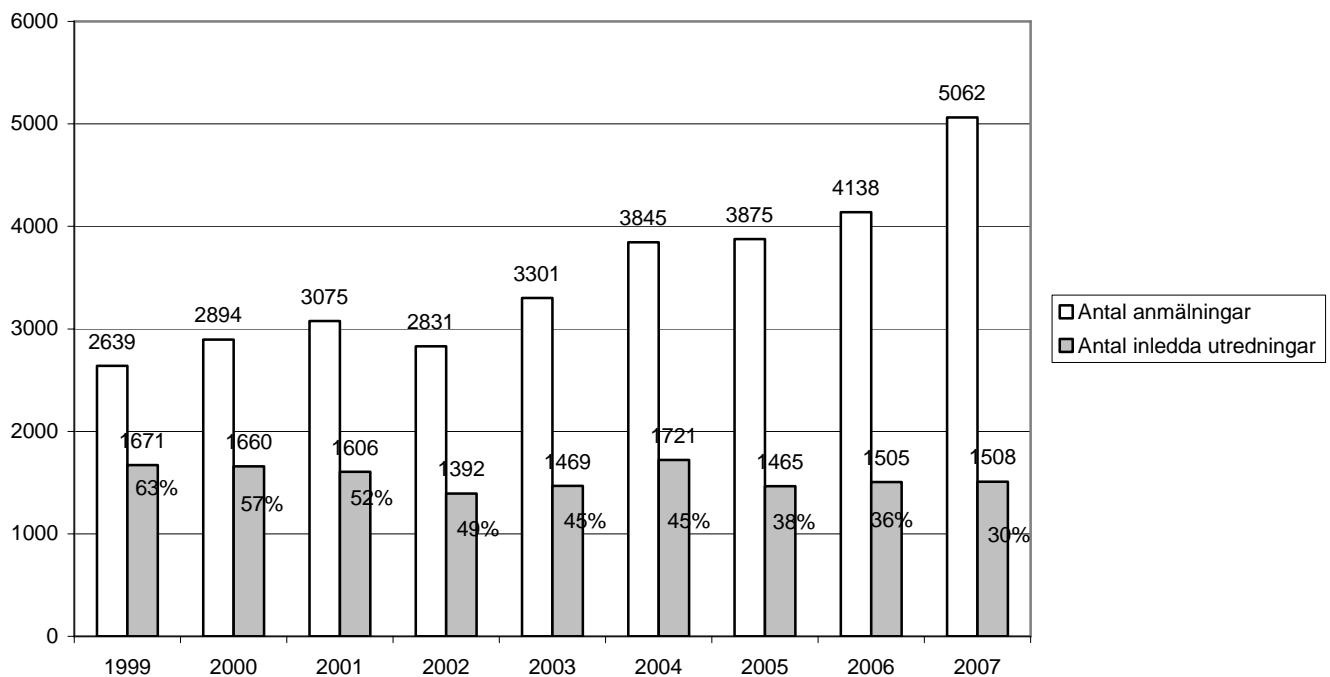
I enkäten begär Länsstyrelsen uppgifter angående anmälningar och utredningar under det första kvartalet 2007. Länets samtliga 69 nämnder har besvarat enkäten, men för nämnden i Lilla Edet avser uppgifterna det andra kvartalet 2007 istället för det första kvartalet. Orsaken är socialtjänstens i Lilla Edet svårigheter att redovisa siffror för första kvartalet av IT-tekniska skäl. Att uppgifterna för Lilla Edets kommun avser andra kvartalet 2007 bedöms inte påverka resultatet på något nämnvärt sätt.

Länsstyrelsen är medveten om att det kan finnas felkällor i materialet, men anser ändå att resultatet ger en god bild av förhållandena.

Länsstyrelsen vill förtydliga att denna rapport enbart omfattar de barn- och ungdomsärenden som inleddes efter anmälan till socialtjänsten från någon utomstående, inte de utredningar som har genomförts efter ansökan från den unge själv eller hans/hennes vårdnadshavare. Utredningar om barns förhållanden och behov av stöd- och skyddsinsatser initieras inte enbart genom att någon utomstående meddelar sin oro för barn.

6. Resultat

Antal anmälningar och inledda utredningar 1:a kvartalet 1999 - 2007

6.1. Anmälningar

Antalet anmälningar var totalt 5062 under första kvartalet 2007¹. Det är **924** fler än föregående år det vill säga en ökning med **22 %**. Detta är den största ökning som har uppmätts från ett år till nästa, under de nio år som Länsstyrelsen har sammanställt dessa uppgifter.

Nämnderna i 28 kommuner redovisar en ökning av antalet anmälningar jämfört med föregående år, medan 21 kommuner redovisar en minskning.

Antal barn som omfattas av anmälningarna är 4425; 1975 flickor och 2453 pojkar. Jämfört med samma period föregående år har antalet barn som anmälningarna gäller stigit med **893** det vill säga med **25 %**. Ökningen var stor för båda könen, men störst för flickor. Det var 33 % fler flickor och 19 % fler pojkar än vid mätningen 2006. Ökningen gäller såväl yngre barn som tonåringar.

Av länets kommuner har 28 uppgivit att antalet barn som omfattas av anmälningar har ökat jämfört med första kvartalet 2006. I 17 kommuner var det färre barn och i fyra kommuner gällde anmälningarna lika många barn.

Några nämnder redovisar stora skillnader jämfört med föregående år. Framst gäller det kommuner som har fått ta emot anmälningar som gäller fler barn. Bland dessa finns såväl stora som små kommuner till exempel Tjörn, Ale, Alingsås, Bengtsfors, Borås, Göteborg, Götene, Kungälv, Mölndal, Orust, Partille, Tanum, Tidaholm, Tranemo, Uddevalla och Vänersborg. För Göteborg var ökningen 265 barn eller drygt 22 %. I Borås var det 75 fler barn, vilket är en ökning med drygt 24 %. Bland de mindre kommunerna finns flera som hade ännu större procentuella ökning.

6.2. Utredningar

För 1508 barn; 685 flickor och 823 pojkar, ledde anmälningarna till att utredningar inleddes. Motsvarande siffra var 1505 utredningar vid mätningen år 2006, varav 666 gällde flickor och 839 gällde pojkar. Jämfört med samma period 2006 har alltså 3 utredningar fler inletts vid årets mätning.

Jämfört med första kvartalet år 2006 har antalet utredningar som gäller pojkar i ålder 0-12 år ökat med 50, medan antalet utredningar som gäller tonårspojkar har minskat med lika många. Utredningar har ökat något även för de yngsta flickorna, medan ungefär lika många tonårsflickor utreddes jämfört med uppgifterna 2006.

Av utredningarna 2006 gällde 44 % flickor och 56 % pojkar. För 2007 är andelen flickor knappt 45% och andelen pojkar således drygt 55%.

Det finns stora skillnader mellan kommunerna när det gäller antal inkomna anmälningar, antal berörda barn samt i vilken utsträckning utredningar genomförs.

---

¹ utom för Lilla Edet, vars uppgifter genomgående istället avser andra kvartalet 2007

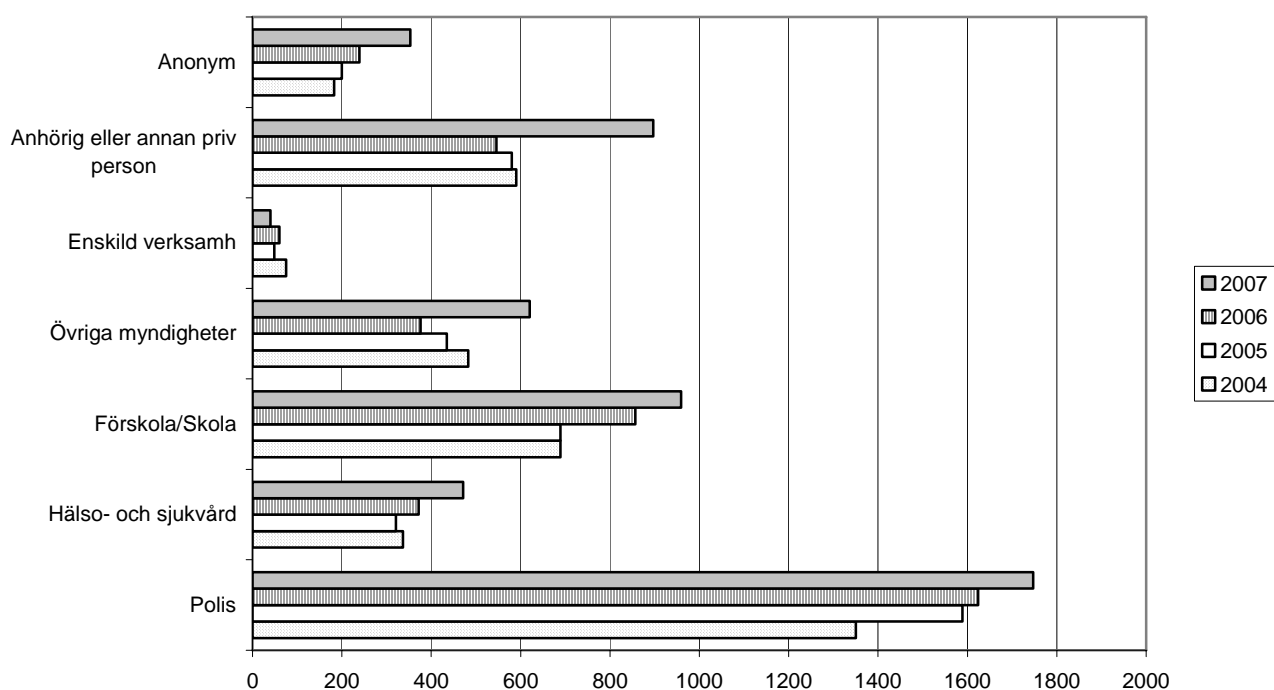
6.3. Antal inledda utredningar i relation till antal inkomna anmälningar

Länsstyrelsen har varje år sedan 1999 redovisat ett tal för relationen mellan antalet inkomna anmälningar och antalet inledda utredningar. Talet får betraktas som ett fiktivt jämförelsetal eftersom en anmälan kan omfatta mer än ett barn, liksom att det för ett barn kan ha inkommit fler än en anmälan. För utredningar gäller dock alltid att en utredning gäller ett barn.

För mätperioden 2007 blir detta tal **30 %**: 5062 anmälningar i relation till 1526 inledda utredningar. Det är en kraftig sänkning jämfört med förra året då relationen var **36 %**. Trenden har varit en sänkning under hela nioårsperioden vilket framgår av ovanstående diagram. En annan iakttagelse är att antalet anmälningar i reella tal har ökat stort, men att antalet inledda utredningar ligger kvar på ungefär samma nivå.

Ett antal av anmälningarna, 460 stycken, ledde inte till utredning eftersom det redan pågick utredning eller en omfattande insats för dessa barn när anmälan inkom till socialtjänsten.

6.4. Anmälare

Eftersom antalet anmälningar har ökat har också antalet anmälare ökat. När det gäller anmälningar från verksamheter som har anmälningsplikt fördelar sig ökningen mellan de olika verksamheterna i stort sett som tidigare år. En skillnad är dock att antalet privatpersoner som kontaktar socialtjänsten för att meddela sin oro för barn har ökat mer. Det gäller både personer som uppger sitt namn och de som kontaktar socialtjänsten anonymt.

6.5. Orsaker till att anmälan görs

Anmälarnas uppgifter om vilka svårigheter de tror att barnen befinner sig i, kategoriseras på olika sätt i länets kommuner. Detta utgör en felkälla i de uppgifter Länsstyrelsen inhämtar. Av enkätsvaren kan dock konstateras att vanliga orsaker till anmälningar är: brister i omsorgen om barnet, barnets/tonåringens egen kriminalitet, att barnet/tonåringen missbrukar alkohol/droger samt att barnet utsätts för fysisk och/eller psykisk misshandel.

7. Reflektioner

Länsstyrelsen anser att det finns anledning att reflektera över uppgifterna i årets rapport.

Fler anmälningar

Antal anmälningar har fortsatt att öka och ökningen är kraftig. Länsstyrelsen anser att tänkbara orsaker kan vara

- Att fler barn och familjer har svårigheter.
- Att kunskapen om anmälningsskyldigheten har ökat och att verksamheter som har anmälningsplikt, har förbättrade rutiner.
- En något ökad uppmärksamhet hos allmänheten för barn som far illa – och en ökad benägenhet att ta sitt ansvar genom att agera.
- Att det har utvecklats en större klarhet hos socialnämnderna om vad som definieras som ”anmälan” och det förs en mer tillförlitlig statistik över antalet inkomna anmälningar.

Minskande andel utredningar av barns behov av skydd eller stöd

Av alla de barn vars förhållanden blir föremål för anmälan, är det allt färre barn vars behov av skydd eller stöd som utreds av socialtjänsten. I stort sett har samma antal utredningar, i absoluta tal, genomförts de senaste åren trots att antalet barn som berörs av anmälningar har stigit kraftigt. Länsstyrelsen anser att det finns angelägna frågor att ställa i anslutning till årets rapport, exempelvis:

- Är det så att allt fler anmälningar innehåller sådana uppgifter att det vid en förhandsbedömning snabbt går att konstatera att det som ”*kommit till nämndens kännedom*” inte ”*kan föranleda någon åtgärd av nämnden*”?
- Innebär denna utveckling att barn som är i behov av stöd eller skydd riskerar att inte bli uppmärksammade – och att inte få sina behov utredda och tillgodosedda?
- Finns det anledning att befara att socialtjänsten vid förhandsbedömning av inkomna anmälningar i högre utsträckning låter förhandsbedömningen påverkas av vilka utredningsresurser som finns tillgängliga?
- Är det tvärtom en positiv utveckling att färre utredningar genomförs? Är orsaken i så fall att annat stöd från socialtjänsten och andra huvudmän är lättillgängliga, har hög kvalitet och att dessa verksamheter genom särskild uppmärksamhet på barnens behov kan se till att barns behov av stöd och skydd blir tillgodosedda?

8. Länsstyrelsens granskning, några handböcker och rapporter

8.1. Länsstyrelsens granskning

8.1.1. Det nationella ”Barnuppdraget”

Regeringen har gett samtliga länsstyrelser i landet i uppdrag att under åren 2006 och 2007 utöva strukturerad och operativ tillsyn över alla enskilda och offentliga verksamheter där barn och unga ges insatser av socialtjänsten. I dagligt tal kallas denna tillsyn ”Barnuppdraget”. ”Barnuppdraget” pågår vid Länsstyrelsen i Västra Götaland.

Mål med tillsynen är att:

- belysa och ytterst förbättra situationen för brukaren,
- uppmärksamma områden som behöver förbättras i syfte att åstadkomma förändring så att den enskilde får sina behov tillgodosedda, se var kunskapsluckor finns och vilken kompetensutveckling som behövs,
- ge en bild på nationell nivå samt
- rikta in sina insatser mot områden som har stor betydelse för den enskildes rättssäkerhet och som är viktiga för en nationellt likvärdig socialtjänst.

Tillsynens tonvikt skall ligga på kvalitet och säkerhet utifrån barnens behov samt att brister skall åtgärdas.

Uppdraget omfattar tillsyn av kommunernas

- handläggning av anmälningar om barn som far illa
- handläggning och dokumentation av barnavårdsutredningar
- familjehemsärenden och familjehemsplaceringar
- öppenvårdsinsatser
- planering av resurser för att tillgodose barns behov av vård, omsorg och tillsyn
- samverkan mellan förvaltningar, andra myndigheter och kommuner för att inte barn ska ”hamna mellan stolarna”.

Dessutom genomförs tillsyn av

- hem för vård eller boende som tar emot pojkar och flickor i åldern 0-18 år. Tillsynen omfattar även hem som enbart tar emot barn och föräldrar tillsammans.

8.1.2. Länsstyrelsens granskning av till socialnämnderna inkomna anmälningar rörande barn i åldrarna 0 –12 år

Länsstyrelsen Västra Götaland län beslöt år 2003 att granska hur socialtjänsten sörjer för barns behov av stöd och skydd som aktualiserats på grund av anmälan till socialtjänsten. Under åren 2003 till 2007 har Länsstyrelsen granskat samtliga 69 nämnders mottagande och beslut avseende barnavårdsanmälningar. En delrapport publicerades 2005 (Rapport 2005:28) och slutrapporten kom tidigare i år (Rapport 2007:55).

Sammanfattande slutsatser av granskningen var:

- Att nämndernas mottagande av anmälningarna hade skett på korrekt sätt.
- Samtliga nämnder gör förhandsbedömningar men dessa hade i mer än hälften av fallen tagit för lång tid.
- Nämndernas ställningstagande att inte inleda utredning var rimlig.

Huvudsakliga förbättringsområden som Länsstyrelsen identifierade var:

- Alla anmälningar ska förhandsbedömas oavsett om utredning eller insats pågår.
- Alla förhandsbedömningar ska göras skyndsamt.

8.2. Handböcker

8.2.1. Handbok om anmälningar vid missförhållanden som rör barn

I februari 2004 publicerade Socialstyrelsen handboken *Anmälan om missförhållanden som rör barn*. Handboken kompletterar de allmänna råden *Anmälan om missförhållanden enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen*, SOSFS 2003:16 (S). Handboken omnämns inledningsvis, under rubriken *Skyldigheten att meddela socialtjänsten vid misstanke om att barn far illa*.

8.2.2. Handboken Barn och unga i socialtjänsten

Under hösten 2006 utkom Socialstyrelsen med handboken *Barn och unga i socialtjänsten. Utreda, planera och följa upp beslutade insatser* (artikelnummer 2006-101-6).

Handbokens syfte är att ge socialtjänsten vägledning i att utreda, planera och följa upp beslutade insatser samt att stärka barns och familjers rättssäkerhet samt ge underlag till ett enhetligt utredningsförfarande av hög kvalitet där barnet är i blickpunkten. Handboken är ett komplement till Socialstyrelsens allmänna råd om handläggning och dokumentation av ärenden som rör barn och unga (SOSFS 2006:12).

I kapitlet om socialnämndens ansvar för att utreda barns och ungas situation beskrivs hur ett ärende uppkommer; genom ansökan från den eller de det gäller, genom en anmälan från någon annan eller på något annat sätt. Handboken beskriver och klargör socialnämndens förfaringssätt och bedömningar när någon har meddelat socialnämnden misstanke om att ett barn far illa, liksom i situationer när det finns skäl att inte inleda utredning.

8.2.3. Handboken om handläggning och dokumentation inom socialtjänsten

Under 2006 utgav Socialstyrelsen även handboken *Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten* (artikel nummer 2006-101-4). I kapitlet om ärendets uppkomst finns ett avsnitt om anmälan. Ett senare kapitel behandlar begreppet förhandsbedömning

8.3. Rapporter

8.3.1. Den kommunala barnavården – om anmälningar, organisation och utfall

Som ett exempel på avhandlingar och rapporter inom området kan nämnas doktorsavhandling av Stefan Wiklund (februari 2006) vid Stockholms universitet, Institutionen för socialt arbete.

I avhandlingen beskrivs och analyseras kommunernas hantering av anmälningar från huvudsakligen professionella och allmänhet. Avhandlingen är koncentrerad på betydelsen av organisatoriska faktorer som formell organisationsstruktur, resurser och arbetsmetoder.

8.3.2. ”Bakom fallet Louise”

Ett annat aktuellt exempel som berör handläggningen vid anmälningar om att barn är i behov av socialtjänstens insatser, är *”Bakom fallet Louise”*. Rapporten utkom i augusti 2007 och skrevs av Barbro Hindberg efter att hon genomfört ett utredningsuppdrag från Vetlanda kommun. Bland författarens reflektioner om socialtjänstens bedömningar finns:

...”med facit i hand skulle riskfaktorerna ha vägt tyngre och föranlett mer omfattande utredningar och fler utredningar borde ha öppnats efter upprepade anmälningar”
(sidan 26).

Enligt Barbro Hindbergs uppfattning hade inte gällande rutiner följts för hur anmälningar och utredningar ska hanteras i ”fallet Louise”. Socialtjänsten i Vetlanda var hårt ansträngd och personalsituationen instabil.

8.3.3. FoU i Väst: ”Serviceinsatser inom socialtjänsten. Perspektiv, inriktning och utsatta barns skydd.”

Rapporten: *”Serviceinsatser inom socialtjänsten. Perspektiv, inriktning och utsatta barns skydd: (T Forkby, L Larsson, FoU i Väst, Rapport 5:2007)*. I rapporten undersöks och diskuteras utvecklingen mot att i ökad omfattning erbjuda stödinsatser som service istället för att bevilja dem som bistånd efter utredning. Författarna anser bland annat att det ställer särskilda krav på att barnskyddsintresset inte åsidosätts när socialt utsatta familjer hänvisas till en serviceinsats. I rapporten framkommer synpunkten att den ökade tillgängligheten av stödinsatser som service i första hand blir en expansion av det förebyggande arbetet. Serviceinsatserna lockar andra grupper än de som tidigare fått stöd av socialtjänsten. Antalet anmälningar och utredningar verkar inte påverkas i så hög grad. Författarna menar därför att det kan handla om ökade behov av resurser så väl till de förebyggande insatserna som till myndighetsutövningen. Författarna pekar på att:

”Ett uppenbart problem kan uppträda i de fall man möjliggjort en utökad satsning på öppna insatser och service genom att in-teckna en minskning av antalet utredningar i förväg. Kapaciteten att utreda och göra gedigna behovsbedömningar kan då ha minskat och därmed också möjligheten att träda in till utsatta barns och ungdomars skydd.”

9. Bilagor

Sammanställning av barnavårdsanmälningar 1:a kvartalet 2007

Kommun	Ant barn och ungdomar som anmäls totalt	Pojkar		Flickor		Antal inledda utredn totalt	Pojkar		Flickor		Antal inledda utredn i förh till antal barn	Ingen utredn pga att insats pågår
		0-12	13-18	0-12	13-18		0-12	13-18	0-12	13-18		
Ale	165	54	35	42	34	21	8	5	4	4	13%	63
Alingsås	105	31	40	10	24	32	12	7	7	6	30%	21
Bengtsfors	35	13	5	6	11	27	8	5	5	9	77%	0
Bollebygd	5	1	3		1	5	1	3		1	100%	0
Borås	382	101	76	81	124	106	36	16	32	22	28%	77
Dals Ed	18	4	7	3	4	8	2	2	3	1	44%	10
Essunga	14	1	6	5	2	13	1	6	4	2	93%	0
Falköping	73	17	22	13	21	37	11	11	10	5	51%	3
Färgelanda	17	1	3	4	9	6	1		2	3	35%	0
Grästorp	13	2	2	6	3	9		2	4	3	69%	4
Gullspång	19	8	4	4	3	6	2	1	1	2	32%	1
Göteborg *	1454	342	520	254	338	502	122	167	111	102	35%	
Götene	37	6	18	5	8	12	3	5	2	2	32%	3
Herrljunga	14	5	4	2	3	4	3			1	29%	6
Hjo	7	3	2	1	1	3		1	1	1	43%	0
Härryda	72	20	14	16	22	13	3	3	4	3	18%	4
Karlsborg	6		3	2	1	1				1	17%	0
Kungälv	127	23	41	24	39	54	8	22	5	19	43%	2
Lerum	79	21	30	10	18	9	2	4		3	11%	8
Lidköping	82	17	29	17	19	34	6	9	9	10	41%	18
Lilla Edet	52	10	19	10	13	11	1	3	4	3	21%	4
Lysekil	42	8	13	11	10	32	7	11	9	5	76%	10
Mariestad	28	10	7	6	5	22	8	4	5	5	79%	5
Mark	58	11	26	11	10	23	3	11	5	4	40%	8
Mellerud	19	5	3	5	6	12	5	3	3	1	63%	3
Munkedal	13	12		1		5	2	2		1	38%	ej besv
Mölndal	164	33	73	21	37	50	11	21	7	11	30%	19
Orust	49	9	18	6	16	34	8	13	4	9	69%	7
Partille	126	26	39	21	40	33	9	7	7	10	26%	17
Skara	59	11	17	9	22	18	2	3	5	8	31%	7
Skövde	114	29	33	24	28	34	11	4	12	7	30%	4
Sotenäs	20	7	5	7	1	6	4		1	1	30%	3
Stenungsund	32	6	10	5	11	20	5	4	3	8	63%	4
Strömstad	18	5	3	7	3	7	2	1	1	3	39%	1
Svenljunga	13	5	3	2	3	12	5	3	2	2	92%	1
Tanum	18	6	3	4	5	15	7	1	5	2	83%	0
Tibro	22	8	5	3	6	18	7	2	4	5	82%	0
Tidaholm	51	15	12	12	12	19	5	7		7	37%	8
Tjörn	228	25	98	27	78	11	1	3	5	2	5%	4
Tranemo	30	6	9	11	4	25	6	6	11	2	83%	0
Trollhättan	101	16	14	65	6	13	3	6	2	2	13%	59
Töreboda	29	4	10	7	8	14	4	2	4	4	48%	2
Uddevalla	129	26	43	20	40	44	13	12	11	8	34%	23

Ulricehamn	63	23	21	13	6	17	6	3	4	4	27%	6
Vara	40	5	15	8	12	20	2	7	5	6	50%	0
	Ant barn och ungdomar som anmäls totalt	Pojkar		Flickor		Antal inledda utredn totalt	Pojkar		Flickor		Antal inledda utredn i förh till antal barn	Ingen utredn pga att insats pågår
Kommun		0-12	13-18	0-12	13-18		0-12	13-18	0-12	13-18		
Vårgårda	30	5	13	4	8	20	1	12	2	5	67%	4
Vänersborg	129	24	43	22	40	48	11	13	9	15	37%	39
Åmål	13	6	2	1	4	14	5	3	2	4	108%	0
Öckerö	11	2	4		5	9	1	3		5	82%	2
Totalt	4425	1028	1425	848	1124	1508	384	439	336	349	34%	

Särredovisning av Göteborgs stadsdelar

* Göteborg	Ant barn och ungdomar som anmäls totalt	Pojkar		Flickor		Antal inledda utredn totalt	Pojkar		Flickor		Antal inledda utredn i förh till antal barn	Ingen utredn pga att insats pågår
Stadsdel		0-12	13-18	0-12	13-18		0-12	13-18	0-12	13-18		
Askim	24	6	7	5	6	5	2		1	2	21%	5
Backa	66	17	20	14	15	13	4	5	2	2	20%	19
Bergsjön	88	28	28	19	13	54	16	15	17	6	61%	13
Biskopsgården	98	26	45	11	16	25	8	17			26%	35
Centrum	64	16	24	12	12	10		7	1	2	16%	31
Frölunda	46	8	14	13	11	15	1	2	8	4	33%	11
Gunnared	204	50	78	32	44	20	3	4	9	4	10%	
Härlanda	25	1	10	3	11	7		2	3	2	28%	0
Högsbo	48	8	30	5	5	20	4	11	2	3	42%	6
Kortedala	115	16	39	20	40	38	7	12	9	10	33%	15
Kärra-Rödbo	27	6	7	8	6	21	4	6	7	4	78%	4
Linnéstaden	34	2	19	2	11	12	1	7	2	2	35%	2
Lundby	99	31	10	32	26	40	13	11	10	6	40%	24
Lärjedalen	212	67	90	27	28	106	29	38	14	25	50%	4
Majorna	75	14	26	11	24	35	9	9	7	10	47%	17
Styrsö	2			1	1	1			1		50%	0
Torslanda	66	3	39	5	19	19	1	8	5	5	29%	15
Tuve-Säve	39	10	15	4	10	17	4	8	1	4	44%	5
Tynnered	71	21	9	19	22	28	10	4	6	8	39%	2
Älvsborg	12	2	3		7	2		1	1		17%	ej besv
Örgryte	39	10	7	11	11	14	6		5	3	36%	5
0												
Totalt	1454	342	520	254	338	502	122	167	111	102	35%	

Sammanställning av anmälare och orsaker till anmälan 1:a kvartalet 2007

Kommun 2007	Ant anmäln om barn och ungdomar totalt	Antal anmälningar per anmälare							Antal barn per orsak										
		Polis	Häls- och sjukv	För-skola /Skola	Övriga mynd	Ensk verks	Anh el annan priv person	Annar	Missh fysisk psyk.	Sex över-grepp	Brist i omsorg	Annat misst hemma	Bevitnat våld i hemmet	Rela-tions-probl	Egen krimina-litet Flickor	Egen krimina-litet Pojkar	Eget miss-bruk Flickor	Eget miss-bruk Pojkar	Annat nedbr bete-ende
Ale	183	32	31	41	40		39	2	13		23	40	6	11	11	8	10	13	20
Alingsås	136	66	14	17	8		23	8	5	1	5	39		2	2	22	7	17	13
Bengtsfors	24	2	4	7	1		10	2	3	1	17	8	4	1					1
Bollebygd	5	3	1	1							1		3						1
Borås	509	222	21	71	23		93	79	30	9	102	75	29	17	34	91	26	55	41
Dals Ed	18	3	4	1			9	1	2	1	8	2		1	1	1		1	1
Essunga	31	5		2	2		12	10	1	1	24			2	1			2	
Falköping	94	20	20	21	4	1	26	5	7	1	6	16		2	5	13		1	20
Färgelanda	17	4	3	4			4	2	1		7	7		1					1
Grästorp	17	5	4	5			3				5	6		2					
Gullspång	19	2	2	3	6		5	1	3		6	7		1				2	
Göteborg *	1537	621	112	274	308	7	177	78	115	18	295	190	92	67	126	278	47	49	165
Götene	37	18	1	9	1		8		2	3		10	1	1	3	10		2	5
Herrljunga	18	5	3	4			4	2	1		5	5	3		1			1	4
Hjo	8	2	3	1			1	1			1	3		1				2	1
Härryda	80	20	6	18	21		15		2	1	9	21	10	7	9	12	2	1	4
Karlsborg	6	5	1									2			3				1
Kungälv	148	28	17	37	25	8	4	11	2	3	6	70		6	15				3
Lerum	88	31	12	18	4		21	2	2	1	17	17		2	2	17	4	5	11
Lidköping	83	37	6	15	1		20	11	3		7	26	6	4	4	11	4	9	7
Lilla Edet	57	20	9	7	4		17		1	2	13	12	1		3	12	1	1	6
Lysekil	57	21	10	5	11	1	9		7		10	6	6	2	6	5	1		2
Mariestad	31	2	1	14			12	3	4		10	10			1				5
Mark	62	13	7	17	2		14	9	1	1	5	3	2	2		9	2	2	
Mellerud	23	8	1	8			6		4	1	10			1	4	3			
Munkedal	10	1	1	3			3		5		3	4		1		1			
Mölnadal	206	72	17	61	25		13	18	7		76	3	2	4	15	48	3	10	

kommun 2007	Ant anmäln om barn och ungdomar totalt	Anmälare							Orsak										
		Polis	HoS	För- skola /Skola	Övr mynd	Ensk verks	Anh el annan priv person	Annan	Missh fys/ psyk	Sex ö-gr	Brist oms	Annat missf hem	Bevittnat våld i Relat- hemmetprobl	Egen krimina- litet Flickor	Egen krimina- litet Pojkar	Eget miss- bruk Flickor	Eget miss- bruk Pojkar bet.		
Orust	63	7	3	17	11		21	7	2	1	16	6		9	4	4	1	6	1
Partille	147	69	9	26	4	3	22	14	42	1	17	33	4	4	12	28	3	11	16
Skara	80	34	9	7	8		16	6	2	1	22	3	1	3	8	15	1	1	2
Skövde	132	57	17	22	12		23	1	8	2	27	11	10	6	7	23	11	11	16
Sotenäs	23	3	2	2	1		11	4	1		13	1	2		2				1
Stenungsund	38	4	5	10	8		6	5			11	11	4	3	1	1	1	3	3
Strömstad	12	5	3		1		3		1	1	7	5	2		1	1			
Svenljunga	16	4		4		1	7												
Tanum	20	3		7	6		4		1	1	7	5	4	1	1			2	2
Tibro	24	8	2	1			7	2	2		9			4	1	3			
Tidaholm	66	34	2	13	2	2	10	3	4	2	4	28			2				5
Tjörn	241	40	25	41	19		78	38	19	5	17	13		64	8	22	13	11	
Tranemo	36	12	1	12	6		4	1	1	3	8	5		5	2	2	2	2	7
Trollhättan	142	45	16	38	14		12	9	1	5	16	22	2	37		1	7	3	7
Töreboda	36	8	2	7	1	4	10	3	6	3	13			2	1				4
Uddevalla	161	57	15	29	7	3	45	5	8	1	86			17	27				
Ulricehamn	50	19	5	6	3		15	2	3	4	12	10	4		12	2	6		
Vara	43	4	7	8	3		13	8	1	1	29	1			3				4
Vårgårda	27	7		7	5		8		5	2	3	3	1	5	2	2	1	5	1
Vänersborg	177	56	37	30	17	7	30		9	6	28	15		14	10	29	5	1	32
Åmål	13	2		4	3	3	1		3		13				3	3			
Öckerö	11	1		4	3		3						1		1				8
Totalt	5062	1747	471	959	620	40	897	353	340	83	1029	754	199	282	315	743	154	235	421

Särredovisning av Göteborgs stadsdelar

Göteborg 2007	Ant anmäln om barn och ungdomar	Anmälare							Orsak										
		Polis	HoS	För- skola /Skola	Övr mynd	Ensk verks	Anh el annan priv person	Annan	Missh fys/ psyk	Sex ö-gr	Brist oms	Annat missl hem	Bevitnat våld i hemmet	Relat- probl	Egen krimina- litet Flickor	Egen krimina- litet Pojkar	Eget miss- bruk Flickor	Eget miss- bruk Pojkar	Annat nedbr bet.
Askim	22	7	6	6	1		3	1	3	1	5	3	1	2		5	3		3
Backa	66	30	4	13	9		9	1	4	1	11	8		4	9		2	3	8
Bergsjön	110	28	11	23	20	1	15	11	11	1	22	13	8	1	5	21	1	4	12
Biskopsgården	151	68	10	14	18		9	4	6	3	5	12	7	10					13
Centrum	64	23	3	14	11		13		1	1	22	12	3	1	5	8	2	4	7
Frölunda	59	33	3	4	10		9		4		4	10	2	5	3	14	1		3
Gunnared	244	83	7	44	39		17	5	15		16	32	5	2	6		13		47
Härlanda	31	19	2	6	2		2		3	2			2	1	9	10	1	4	1
Högsbo	48	18	3	13	5	1	8		1	1	11	2	3		4	14		4	5
Kortedala	ej kompl.	37	11	19	42	2	11	6	10		16	18	2	1	14	26	2	5	15
Kärra-Rödbo	33	11	1	11	5		5		8	1	2	9	1	2	2	4	2	1	3
Linnéstaden	23	15	5	2	3		7		3		1	5		5	5	9	3	4	3
Lundby	105	23	7	19	22	1	20	7	1		39	19	3	8	8	16	2	4	7
Lärjedalen	247	79	14	28	89		12	25	9		85	6	35	6	7	87	4	8	
Majorna	83	37	10	12	9		9	6	5		18	16	1	2	10	19	5	3	4
Styrsö	2	1	1							1					1				
Torslanda	66	35	3	12	2	2	7	5	2	3	5	2	2	5	8	22	4		15
Tuve-Säve	42	17	2	15	6		1		6	3	6	1	5	1	6	7		1	5
Tynnered	74	31	7	9	9		14	4	7		15	15		11	16	11	2	2	4
Älvsborg	26	4		3	3		2				1	2	2		2				7
Örgryte	41	22	2	7	3		4	3	16		11	5	10		6	5		2	3
Totalt	1537	621	112	274	308	7	177	78	115	18	295	190	92	67	126	278	47	49	165

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

www.o.lst.se

